

Brieven uit Amerika

door L. Herbert Loeb, Tandarts D.D.S. te Boston

Het zo juist ontvangen November-nummer van het „Tijdschrift” heeft stimulerend op mijn schrijflust gewerkt. Met bijna de gehele Groningse faculteit in dit nummer vertegenwoordigd wil ik allereerst ingaan op een waarneming van Prof. De Boer betreffende de zelfhardende kunstharsen. Ik weet niet, welk materiaal in Nederland beschikbaar is; men kan echter wel zeggen, dat de producten, op de Amerikaanse markt aanwezig, beslist een vooruitgang betekenen bij de silicaatcementen.

Onze grootste vooruitgang te dien aanzien is echter de sinds zeer kort toegepaste z.g. „brush” techniek. Een oudere collega, die ik op de Algemene Vergadering van de A.D.A. in Washington ontmoette, noemde dit de grootste vooruitgang, die hij in 50 jaren tandheelkundig leven had gezien. Zo enthousiast veroorlooft mijn nuchtere Hollandse aard mij niet onmiddellijk te worden, maar ik geloof wel, dat deze methode alweer een grote stap vooruit is.

De hiervoor benodigde materialen zijn:

1. penselen van verschillende dikte en vorm (van sabelbont);
2. twee dappen glaasjes; in het ene deponceert men 6—8 druppels van de vloeistof, in het andere komt het poeder.

Men zoekt nu een penseel uit en doopt dit in de vloeistof. Men zorg er voor, dat het slechts even bevochtigd en niet „verzadigd” van vloeistof wordt. Daarna doopt men het penseel in het poeder. De caviteit is op de gebruikelijke manier gedroogd en daarna door middel van een tweede penseel met de vloeistof bevochtigd. Een speldeknop van het mengsel, dat zich op het eerste penseel heeft gevormd, wordt nu naar een hoek van de caviteit gebracht; dit wordt herhaald op dezelfde manier, waarop men een bladgoud-vulling opbouwt, met 10 à 15 seconden tussenpauze. Van groot belang is het, dat de vulmassa altijd een *glans* behoudt, terwijl toch slechts het minimum aan vloeistof wordt gebruikt. Men overvulle de caviteit lichtelijk, bedekke dan de vulling met tinfoil en late minstens 4 minuten tijd voor „curing”. Persoonlijk wacht ik minstens 12 minuten alvorens tot afwerking over te gaan; beter nog kan men daarmee wachten tot het volgende bezoek. Met scherpe instrumenten kan men een hinderlijk overschot wegsnijden. Bij het afwerken houde men de vulling zo *koel* mogelijk.

Prof. Tekenbroek maakt enige opmerkingen over „Airbrasive”, voorlopig in het Hollands betiteld met „zandstralen”.

Over het nut van deze techniek zijn de meningen nog *zeer* verdeeld; algemeen is men wel van oordeel, dat de firma S.S. White veel te vroeg met de machine voor den dag is gekomen en dat over drie of vier jaren het apparaat er geheel anders zal uitzien dan nu. Misschien is dan de prijs ook zo gesteld, dat vele collega's zich de aanschaffing kunnen veroorloven. Gedurende mijn afwezigheid waren er twee cursussen hier in Boston. Drie collega's, met wie ik dagelijks contact heb en op wier oordeel ik hoge prijs stel, waren na een week training en voorlichting onder leiding van Myron van Leeuwen aan de Harvard Dental School zeer teleurgesteld. In het November-nummer van de J.A.D.A. is een analyse van de hand van Sidney Epstein (San Francisco), die begint met te zeggen, dat het principe, waarvan Black is uitge-

gaan, gezond is. Men moet echter ook in aanmerking nemen, dat deze machine toch niet in staat is de *boor* geheel uit te schakelen. Airbrasive kan gemakkelijk door gezond glazuur „snijden” en op deze wijze ongeveer 75% van de caviteitspreparatie uitvoeren, maar *daarna* zal toch de boor ter hand genomen moeten worden voor het zorgvuldig afwerken van de wanden, het verkrijgen van retentie en... het verwijderen van overgebleven cariesweefsel. Door dit weefsel en door cement „snijdt” airbrasive n.l. slechts zeer langzaam en door metalen vullingen bijna in het geheel niet.

Het aanleggen van cofferdam is voorschrift; dit kan de tandheekkunde slechts ten goede komen, maar toch denk ik met schrik aan de tijd, die ook deze maatregel zal kosten, wanneer de Nederlandse tandarts zijn *zestig* patiënten per dag aan het „behandelen” is. Verder is het de vraag of de patiënt zowel als de tandarts wel voldoende beschermd zijn tegen het inademen van alle stof. Ook onze mondspiegels en onze brilleglazen hebben bij deze methode veel te verdienen en bescherming van deze nuttige „helpers” wordt reeds gezocht in het gebruik van cellulose acetaat of een transparante plastische laag.

Ondanks het feit, dat Dr. Epstein verklaart dat pijn in mindere mate optreedt dan bij onze gewone wijze van boren, raadt hij toch het gebruik van plaatselijke verdoving ten zeerste aan.

Wat de economische zijde betreft, de omvang van de machine is dusdanig dat van opstelling in een kleine praktijkkamer geen sprake is. Er is *geen* winst in tijd te verwachten en gezien de grote aanschaffingskosten zal men dus noodzaak zijn, zijn tarieven op te voeren. Voor een pas beginnend jong tandarts kan het apparaat enige diensten bewijzen als een „practice-buider”, maar voor de collega, wiens tijd geheel bezet is, betekent het een grotere bron van *onkosten*, waartegenover *geen* groter bedrag aan *inkomsten* staat.

* * *

Lichaamshygiëne en tandheekkundige hygiëne

Op blz. 945 van het T. v. T. (November 1951) komt de uitdrukking „dental mindedness” voor. Zij heeft voor mij dit voordeel, dat ik mij de moeite kan besparen, daarvoor een goede Hollandse term te bedenken. Het artikel is bovendien getekend met de letter „B”, hetgeen voor iedere taalzuiveraar voldoende moet zijn.

Afgezien nu van het feit, dat dit geen Nederlandse uitdrukking is, vraag ik mij toch af, of wij wel gerechtigd zijn haar in verband met tandheekkundige omstandigheden in Nederland te gebruiken. In het Ned.-Amerikaanse maandblad „The Knickerbocker” kwam onlangs een artikel voor van de hand van Mr. E. d. E l i a s. Op de van hem bekende wijze schrijft deze journalist over lichaamshygiëne, haalt herinneringen op uit zijn jeugd en uit zijn militaire dagen en komt dan tot de conclusie, die ik in 1939 in een voor de Maatschappij geschreven boekje betitelde als het „Hollandse gordijntje”. Als het maar schoon is aan de *buitenkant*. Ge kent allen genoeg voorbeelden: de stad Amsterdam heeft woningen gebouwd met douche-cellen, die gebruikt worden om de aardappels in te bergen. Kunt ge van een volk, dat zo weinig om lichamelijke hygiëne geeft, „dental-mindedness” verwachten?

En dit is niet iets, dat met rang of stand te maken heeft. Het trof mij zo, toen ik in 1946 voor het eerst na een lange afwezigheid weer in Nederland terug was. Ik werd voorgesteld aan een hoge Nederlandse autoriteit, en onbescheiden als wij tandartsen nu eenmaal in *dit* opzicht zijn, gingen mijn blikken onder het spreken naar 's mans gebit of beter naar wat er nog van over was. Bruine

stompjes, afgewisseld met een paar gave tanden: voor de Amerikaanse pers-fotografen zou dit een kolfje naar hun hand geweest zijn, van alle kanten zou men hem „genomen” hebben. Een paar weken geleden was het de beeltenis van de Russische minister van Buitenlandse Zaken, André Vishjinski, die door de gehele geïllustreerde pers ging omdat zijn mond, onder het spreken in Parijs zichtbaar geworden, er ongeveer uitzag als ik boven beschreef voor onze Nederlandse „man of distinction”.

Een campagne onzerzijds voor *mondhygiëne* moet m.i. volgen op een campagne voor *lichaamshygiëne* en het zijn de medici, die deze karwei moeten opknappen of dit allang hadden behoren te doen. Ik weet, dat er te dien aanzien moeilijkheden te overwinnen zijn in Staphorst en op Marken, Volendam, Spakenburg en dat ook religieuze obstakels in de weg zullen liggen, maar heeft men het ooit geprobeerd op dezelfde grootse wijze, waarop men in Nederland de t.b.c.-bestrijding ter hand genomen heeft of waarop men de prachtige resultaten van het lage percentage zuigelingen-sterfte bereikt heeft?

* * *

Dagelijkse Hulpmiddelen

Men heeft mij deze zomer verzocht, de gegevens van hulpmiddelen, die ik op diverse lezingen demonstreerde, eens te publiceren. Ik wil hier gaarne aan voldoen, waarbij men mij ten goede moet houden, dat ik formules afdruk, zoals ik deze in het Engels heb gevonden.

Thymocav: onderlaag voor vullingen
Sterile Products bevat thymol en aether (50% by weight)
San Diego, Cal.

Mann Topical: oppervlakkig anaestheticum
bevat chlorobutanol (chloroform-derivaat)
20 gr. per fluid ounce
en
benzocaine
alcohol 64% by volume

Mann Chemical Corp.
Louisville, Kentucky

Vibroflex: bij overvloed van speeksel
Vibro Dental Products, Philadelphia

Vaporole Aromatic Ammonia:
Burroughs Wellcome Co., Tuckahoe (N.Y.)

Novocell Pellets: voor afsluiting van extractie wonden
ieder „pellet” bevat 0.08 mg. Phenyl Mercuric Nitrate
Novocol Chemical Co
Brooklyn, N.Y.

Burlew Dryfoil: voor drooghouden van vullingen
J. F. Jelenco, New York

Personalia

Dr. N. A. C. Slotemaker de Bruïne, cultureel attaché bij de Ned. Ambassade te Washington, gaat ons verlaten. Hij is benoemd tot consul-generaal te Kaapstad (Zuid-Afrika), zijn opvolger zal zijn Dr. F r i e d e r i c y, broeder van onze collega te Hoensbroek.

Dat ik dit hier memoreer, is om te laten uitkomen welk een grote steun Dr. S l o t e m a k e r voor mij geweest is in alles wat ik ten bate van de Nederlandse tandheelkunde heb kunnen doen. Zowel in zijn eerste positie als directeur van het Netherlands Information Bureau te New York als in zijn latere functie bij de Ned. Ambassade heeft hij alles gedaan om de Ivory Cross Expeditions tot een succes te maken en ook de distributie van het boekje „Dental Remedies”, ons geschenken door de Am. Dental Association, is mogelijk gemaakt door zijn bemiddeling.

Dr. C. F. A. M o o r r e e s is benoemd tot Research Fellow in Odontology aan Peabody Museum Harvard University, Anthropologische Afdeling, Dir. Prof. Dr. E. A. H o r t o n. Het is de eerste maal, dat een tandarts deze onderscheiding heeft ontvangen. Natuurlijk blijft zijn voornaamste taak de leiding van de afdeling orthodontie aan de „Forsyth”-kliniek.

Bezoekers: Aan de Forsyth werken thans vier Nederlandse tandartsen, t.w. de collegae D i j x h o o r n, K u l i n g en de dames H i d d e m a en S c h u p p e r s.

Andere bezoekers waren de Haagse chirurg Prof. M i c h a e l en de Zutfense onderzoeker Dr. B r u i n s m a. Deze laatste zal waarschijnlijk belast worden met de toepassing (of: de ontwikkeling?) van een nieuwe methode voor diagnose van carcinoom, en wel, zoals hij mij mededeelde, aan de Utrechtse Universiteit.

Over enige maanden mag ik het bezoek tegemoet zien van collega J. H. B r e y e r, die van 1919 tot 1924 in Utrecht gestudeerd heeft en thans „lecturer in dental pharmacology and therapeutics” aan de Universiteit van de Witwatersrand, te Johannesburg is.

Bij het heengaan van twee Amerikaanse Collega's

Het zal ongetwijfeld ook zijn Nederlandse vrienden leed doen te vernemen, dat Dr. D o n C l a w s o n plotseling op 17 December j.l. te Oak Ridge (Tennessee) is overleden. Ruim een jaar geleden was hij aanwezig op de vergadering van de A.D.S.E. in Amsterdam; hij was een internationale figuur, niet alleen in de tandheelkundige wereld, maar ook daarbuiten.

Vóór 1940 was hij geruime tijd Deken van de Dental School van de American University in Beiruth, ook zette hij toen een tandheelkundige dienst op voor een Amerikaanse olie-maatschappij in dat deel van de wereld. Zijn kennis van het Midden-Oosten maakte hem gedurende de oorlog een waardevol lid van de „Office of Strategic Services”. Kostelijk is zijn verhaal, hoe hij op een geheime missie boven Egypte uit een vliegmaschine gearachuteerd werd en een Amerikaanse vriend en tandarts uit Cairo ter begroeting aanwezig vond; deze moest hem toen tijdelijk in een bungalow onder zijn bed verbergen. Wie de omvang van C l a w s o n kent, begrijpt dat dit laatste een hele karwei moet zijn geweest; ook moet men bewondering hebben voor de kracht van de parachute, die hem veilig naar beneden bracht en voor C l a w s o n's moed dit te ondernemen.

Na zijn terugkeer in Amerika werd hij Deken van de Dental School van Meharry College in Nashville (Tennessee) en later president van Meharry Medical College, de eerste maal, dat een tandarts aan het hoofd kwam te staan van een gecombineerde Medisch-Tandheelkundige School. Het pleit ook voor D o n's liberale opvattingen, dat hij als een „white” man gekozen werd tot hoofd van een school voor de negerbevolking. Toen ik hem voor de eerste maal ontmoette, stelde hij mij aan twee van zijn leerlingen in Beiruth voor, de een was een Joods-Duitse collega, de ander een in Palestina geboren Arabier; beiden praktizeren nu in Amerika. Korte tijd geleden nam hij ontslag in Nashville en werd hoofd van de tandheelkundige dienst voor „het Manhattan Atomic Project” te Oak Ridge.

Persoonlijk heb ik veel contact met hem gehad in de jaren, dat hij presideerde over het „International College of Dentists”, voor welke organisatie hij uitnemend werk heeft verricht. Zijn vele vrienden, zowel in Amerika als daarbuiten, zullen hem missen.

Dr. Myron Lusk, die op jeugdige leeftijd, slechts 49 jaren oud, plotseling stierf in zijn woonplaats te Minneapolis (Minnesota), vervulde een belangrijke plaats in het Amerikaanse tandheelkundige leven en ook buiten Amerika als grandmaster van de „Delta Sigma Delta” fraternity. Te Washington werd hij op 14 October j.l. als zodanig geïnstalleerd; zijn eerste daad daarna was een bezoek aan Boston, waar zijn energieke persoonlijkheid een prettige indruk achter liet. Zijn plotselinge dood, na zijn terugkeer in zijn woonplaats, heeft ons hier zeer getroffen.

Boston, 19 December 1951.

TANDHEELKUNDE IN ENGELAND

De uitwerking van de invoering van de wet op de Nationale Gezondheidsdienst tekent zich steeds duidelijker af. Het effect op de eertijds levenskrachtige schooltandheelkundige diensten is desastreus. De lage honorering van de daarin werkzame tandartsen maakten een deelname aan de Nationale Gezondheidsdienst veel aantrekkelijker. De schooltandheelkunde lijdt thans een kwijnend bestaan. In Januari 1951 kwam het aantal in deze dienst werkzame tandartsen overeen met 717 volle dagtaken. (Brit. D. J. 91 : 305, 1951).

Voor de Engelse professie gaat het jaar 1952 een mijlpaal betekenen. De wettelijke regelingen op de tandheelkunde werden in 1921 vastgelegd. Thans is een nieuw wetsontwerp aan de orde, waarin de organisatie van de tandheelkunde wordt geregeld. Het toporgaan wordt de Algemene Tandheelkundige Raad, conform de reeds bestaande Algemene Medische Raad. Voorts worden een aantal vaste commissies ingesteld; een onderwijscommissie neemt haar taak over van de Algemene Medische Raad en Commissie voor discipline, terwijl een ander voor de tandheelkundige hulpkrachten optreedt.

De toelating van buitenlandse tandartsen wordt aan nadere regels gebonden. Iedere Engelse tandarts krijgt het recht de titel „Dental surgeon” te voeren. Het verbod om onbevoegd tandheelkunde uit te oefenen wordt eveneens nieuw geregeld. Uit recente mededelingen in het „British Dental Journal” (vol. 91 nr 11 en 12; vol. 92 nr 1) spreekt vooral een grote ongerustheid over de bepalingen in het nieuwe wetsontwerp die betrekking hebben op de tandheelkundige hulpkrachten. De in te stellen Algemene Tandheelkundige Raad zal zich namelijk hebben bezig te houden met het ontwerp van een experimenteel schema, waarin de waarde voor de gemeenschap wordt onderzocht van tandheelkundige hulp-

krachten met de bevoegdheid om gebitselementen te extraheren of te vul-
len. De tewerkstelling moet beperkt blijven tot klinieken en ziekenhuizen onder
toezicht van een tandarts.

Een krachtige oppositie tegen deze regeling wordt verwacht van de zijde van
de professie. In het parlement is dit niet waarschijnlijk, daar het wetsontwerp
ongewijzigd van de vorige regering werd overgenomen. De economische zijde
van een dergelijk plan tot tewerkstelling van „hulptandartsen” wordt ongezond
geacht. (cf. Nieuw Zeeland). Men betoogt dat dit een kortzichtige vorm van
wetgeving is. In een paniek om de tijdelijke tandheelkundige nood van voor de
massa op te heffen zou men hulpkrachten op gaan leiden, terwijl men reeds
enige jaren is tekort geschoten om de opleidingsfaciliteiten voor tandartsen uit
te breiden. Van de noodzakelijke aanwas van 900 eerstejaars, konden slechts
 $\pm \frac{2}{3}$ geplaatst worden (1944—1950), terwijl voor elke beschikbare plaats 2.4
candidaten waren.

Het alternatief, dat de tandheelkundige professie stelt tegenover deze hulp-
krachten, is de verruiming van de opleidingsmogelijkheden voor volledig op-
geleide tandartsen. Eerst zal men experimenteel moeten vaststellen of deze hulp-
krachten zin hebben, pas dan zal men ze moeten opleiden in voldoende aantal.
De tijd en het geld hieraan verspild, zouden beter besteed kunnen worden aan de
opleiding van volwaardige tandartsen. Het Nieuw-Zeelandse systeem heeft niet
bewezen een stap vooruit te zijn in de tandheelkundige gezondmaking van de
bevolking. v. S.

VOLKSGEZONDHEID EN FLUOR IN DE VERENIGDE STATEN

De belangstelling voor de toevoeging van fluoor aan het drinkwater neemt in
de Verenigde Staten, ook in niet professionele kringen hand over hand toe.

Blijkens recente berichten in „The Journal of the American Dental Associa-
tion”, wordt thans in sommige steden ook op niet-experimentele basis overgegaan
tot het kunstmatig verhogen van het fluoorgehalte tot een optimale concentratie.

In een stad als San Francisco werd een referendum gehouden onder de be-
volking, dat een aanzienlijke meerderheid opleverde voor de voorstanders van
deze methode van cariespreventie.

De grote organisatie van ingenieurs en functionarissen, werkzaam bij de open-
bare drinkwatervoorziening, „The American Water Works Association” heeft
zich bereid verklaard tot samenwerking met de tandheelkundige en medische
instanties, die *fluorering* aanbevelen. Het initiatief behoort naar hun mening
uit te gaan van de plaatselijke overheden en de volle steun te genieten van de-
genen, die plaatselijk verantwoordelijk zijn voor de volksgezondheid, Aanbe-
velingen tot het behandelen van het drinkwater in bovengenoemde zin zijn het
uitsluitende recht van autoriteiten op het gebied van de tandheelkunde, de
geneeskunde en de volksgezondheid. J. Am. D. Ass. 43: 752, 1951

CURSUS OVER PARODONTALE AFWIJINGEN

Een aantal tweedaagse cursussen over de ziekten van het parodontium
wordt van 10—15 Maart 1952 in het Tandheelkundig Instituut van Zürich
gegeven. (Schweiz. M. f. Z. 1952 no. 1)

OVERLEDEN

Op 6 Januari 1952 overleed te Berchtesgaden Prof. Dr. Oscar R ö m e r,
in leven achtereenvolgens hoogleraar in de tandheelkunde aan de universiteiten
van Straatsburg (1909) en Leipzig. Hij was histoloog en histopatholoog. Van
zijn hand verscheen onder meer een „Atlas der pathologisch-anatomischen
Veränderungen der Zahnpulpa” (1909).